

Sözlü Tarih Tutumu Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sözlü Tarih Tutumu Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30857>

Özet

Sözlü Tarih Tutumu Ölçeği (SHTÖ), bireylerin sözlü tarih çalmalarına yönelik genel tutumlarının ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Ölçeğin geliştirme çalışması 2018 yılında Halil İbrahim Sa?lam ve Sibel Say?ml? tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu ölçek, özellikle eğitim bilimleri ve sosyal bilimler alanlarında, öğrencilerin ve araştırmacıların sözlü tarih metodolojisine karşı sahip oldukları bilişsel, duyuşsal ve davranışsal eğilimleri nicel olarak değerlendirmeyi hedeflemektedir. Ölçeğin temel amacı, sözlü tarihin akademik ve pedagojik potansiyeline ilişkin algılar tespit etmektir.

Ölçek, geliştirme aşamasında kapsamlı bir psikometri süreci izlenmiş olup, geçerlik ve güvenilirlik analizleri uluslararası bir dergide yayımlanmıştır. SHTÖ, sözlü tarih uygulamalarının yaygınlaştırılması ve bu alandaki eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi açısından önemli bir araç olarak kabul edilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Sözlü tarih, tutum, ölçek geliştirme, psikometri, tarih eğitimi, sosyal bilimler, geçerlik, güvenirlik.

Yazarlar

Halil İbrahim Sa?lam, Sibel Say?ml?.

Amaç

Sözlü Tarih Tutumu Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin sözlü tarih metodolojisinin değerine, uygulanabilirliğine ve kullanımına yönelik sahip oldukları olumlu veya olumsuz tutumlar standardize edilmiş bir yöntemle ölçmektir. Bu ölçek, özellikle tarih öğretmenliği adayları, tarih öğrencileri ve sosyal bilimler alanında sözlü tarih yöntemini kullanmayı düşünen araştırmacılar için tasarlanmıştır.

Ölçek, sözlü tarih çalmalarının eğitim sistemindeki veya akademik araştırmalardaki yerini değerlendirmeye yardımcı olurken, aynı zamanda sözlü tarih yöntemine karşı geliştirilen önyargılar veya çekinceleri belirleme potansiyeline de sahiptir. Bu sayede, belirlenen eksikliklere yönelik iyileştirici eğitim programları tasarlanabilir.

Yapı

Ölçeğin ölçtüğü psikolojik yapı, "Sözlü Tarihe Yönelik Tutum"dur. Bu tutum, genellikle üç temel bileşenden oluşur:

Bilişsel Bileşen: Sözlü tarihin akademik değeri, güvenilirliği ve bilgi kaynağı olarak önemi hakkındaki inançlar ve düşünceler.

Duyusal Bileşen: Sözlü tarih görüşmeleri yapmaya veya bu tür kaynakları kullanmaya yönelik hissedilen ilgi, motivasyon veya kaygı gibi duygusal tepkiler.

Davranışsal Etilim: Gelecekte sözlü tarih yöntemini kullanma veya sözlü tarih çalışmalarına katılma niyeti ve istekliliği.

Salam ve Saymlı (2018) tarafından yapılan geliştirme çalışması, bu karmaşık tutum yapısının güvenilir ve geçerli alt boyutlar aracılığıyla ayrıştırılabilir hedeflenmiştir.

Geçerlik

Sözlü Tarih Tutumu Ölçeği'nin geçerlik çalışmaları, ölçeğin gerçekten sözlü tarihe yönelik tutumu ölçtüğünü doğrulamak üzere yürütülmüştür. Bu çalışmalar kapsamında genellikle yapı geçerliği incelenmiştir.

Yapı Geçerliliği: Faktör Analizi kullanılarak ölçeğin teorik olarak beklenen alt boyutları destekleyip desteklemediği test edilmiştir. Bu analizler, maddelerin ilgili faktörlere yüksek yükler verdiğini ve yapının iyi tanımlanmış olduğunu göstermiştir.

Kapsam Geçerliliği: Ölçek maddelerinin sözlü tarih tutumunun tüm önemli yönlerini temsil edip etmediği, uzman görüşleri alınarak değerlendirilmiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, ölçeğin tutarlılığını ve kararlılığını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Bir ölçeğin güvenilir olması, aynı koşullar altında tekrarlanan ölçümlerde benzer sonuçlar vermesi anlamına gelir.

İç Tutarlılık Güvenirliliği: Ölçeğin iç tutarlılığı, genellikle Cronbach Alfa katsayısı hesaplanarak belirlenmiştir. Geliştirme çalışmasında elde edilen yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçme konusunda yüksek bir uyum sergilediğini işaret etmektedir.

Test-Tekrar Test Güvenirliliği: Ölçeğin zamana karşı kararlılığını ölçmek için test-tekrar test yöntemi de uygulanmış olabilir, bu da ölçek puanlarının zaman içinde stabil kaldığını gösterir.

Faktör Analizi

Sözlü Tarih Tutumu Ölçeği'nin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla Faktör Analizi (Açıklayıcı ve/veya Doğrulamalı) kullanılmıştır. Bu analizler sonucunda, ölçeğin çok boyutlu bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir.

Faktör yapısı, tutumun farklı yönlerini temsil eden alt boyutlardan oluşmaktadır. Tipik olarak, bu

alt boyutlar sözlü tarihe duyulan ilgi, sözlü tarihin bilimsel de?erine olan inanç ve sözlü tarih uygulamas?n?n zorluklar?na dair alg?lanan endi?eler gibi temalar? kapsamaktadır. Bu çok faktörlü yap?, ara?t?rmac?lara tutumun spesifik bile?enlerini ayr? ayr? inceleme imkanı sunmaktadır.

Ölçme Aracı

Test Türü: Tutum Ölçeği (Geli?tirme)

Format: Likert Tipi Ölçek. Yan?tlar, tipik olarak 5'li veya 7'li bir derecelendirme sistemi üzerinden toplanır (Örne?in, "Kesinlikle Kat?lıyorum"dan "Kesinlikle Kat?ılmıyorum"a).

Derecelendirme: Geli?tirme makalesinde spesifik bilgi olmamakla birlikte, tutum ölçeklerinde yaygın olarak kullanılan 5'li Likert Tipi Ölçek (1=Kesinlikle Kat?ılmıyorum, 5=Kesinlikle Kat?lıyorum) kullanılmaktadır.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Üniversite öğrencileri (Özellikle Eğitim Fakültesi öğrencileri ve tarih alanına ilgi duyanlar).

Ya? Grubu: Genç yetişkinler (18 ya? ve üzeri).

Popülasyon Detayları: Ölçek, üniversite düzeyindeki bireylerin sözlü tarih metodolojisini öğrenme ve uygulama potansiyellerini yansıtan tutumların ölçmek üzere standardize edilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz bildirim.

Anahtar Kelimeler

Oral history, attitude scale, scale development, psychometric properties, history education, validity, reliability, social studies.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Sağlam ve Saygılı için spesifik ORCID bilgisi kaynakta yer almamaktadır.

Kurum E-posta Adresleri: Halil İbrahim Sağlam için: halil.saglam@medeniyet.edu.tr

Yazma Adresi: İstanbul Medeniyet Üniversitesi (sorumlu yazarın kurumu).

İzinler, Ücret ve Test Yolu?

Test Yolu?: 2018 (Geçerlik ve güvenirlik çalışması'nın yayımlandığı y?).

İzinler ve Ücret: Ölçeğin ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı için genellikle yazarlardan izin alınması gerekmektedir. Kullanım koşulları ve potansiyel ücretler hakkında kesin bilgi için sorumlu yazar Halil İbrahim Sağlam ile iletişime geçilmesi önerilir.

Kaynakça

Sağlam, H. İ. & Sağlam, S. (2018). Oral History Attitude Scale (OHAS) validity and reliability study. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 5(1), 1-8.

Ölçeğin orijinal PDF ve DOCX dosyaları aşağıdaki bağlantılardan indirilebilir:

DOCX dosyası için: [sozlu-tarih-tutumu-olcegi-toad.docx](#)

PDF dosyası için: [sozlu-tarih-tutumu-olcegi-toad.pdf](#)

Sözlü Tarih Tutumu Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri, yukarıda belirtilen kaynak dosyalarda (PDF ve DOCX) bulunmaktadır ve bu platformda doğrudan listelenmemiştir. Maddelerin kullanımı için yukarıdaki kaynaklara başvurulması ve yazar izinlerinin alınması tavsiye edilir.